

9.2.4

EL VIVER D'AGRICULTORS DE RUFEA, UNA OPORTUNITAT PER A LA DINAMITZACIÓ DE L'AGRICULTURA A L'HORTA DE LLEIDA

JOAN MUNTANÉ I RAICH

Tècnic de medi ambient de la Fundació Lleida 21 de l'Ajuntament de Lleida

jmuntane@paeria.cat

Resum

L'Horta de Lleida és l'espai agrari tradicional que envolta la ciutat de Lleida i presenta un valor importantíssim per a la ciutat de Lleida com a espai agrari periurbà. En aquest context l'Ajuntament de Lleida desenvolupa un projecte de promoció de l'Horta de Lleida que té l'objectiu de preservar l'activitat agrària com a base del desenvolupament lligat a la ciutat. Per una banda, es treballa vers la sensibilització dels valors de l'Horta entre la ciutadania i, per altra banda, es treballa en la dinamització del sector agrari professional. Amb aquesta finalitat l'Ajuntament de Lleida va endegar a principis del 2013 el projecte del Viver d'Agricultors de Rufeà. A través del "Viver" els emprenedors poden accedir a l'ús d'una parcel·la agrícola durant 5 anys, que inclou la xarxa principal de reg i l'aigua i està orientat a persones que no tenen origen agrari o a agricultors que volen diversificar la seva producció. El Viver d'Agricultors està situat a la partida de Rufeà, en una finca de titularitat municipal, en plena Horta de Lleida, a 3 kms de la zona urbana de la ciutat de Lleida.

Paraules clau:

Horta de Lleida, agricultura periurbana, emprenedoria.

Resumen

La "Horta de Lleida" es el espacio agrario tradicional que rodea la ciudad de Lleida y presenta un valor importantísimo para la ciudad de Lleida como espacio agrario periurbano. En este contexto el Ayuntamiento de Lleida desarrolla un proyecto de promoción de la Horta de Lleida que tiene el objetivo de preservar la actividad agraria como base del desarrollo ligado a la ciudad. Por un lado se está trabajando hacia la sensibilización de los valores de la Horta entre la ciudadanía y por otro lado se trabaja en la dinamización del sector agrario profesional. Con este fin el Ayuntamiento de Lleida inició a principios de 2013 el proyecto del "Viver d'Agricultors de Rufeà". A través del "Viver" los emprendedores pueden acceder al uso de una parcela agrícola durante 5 años, que incluye la red principal de riego y el agua

y está orientado a personas que no tienen origen agrario o agricultores que quieren diversificar su producción. El Vivero de Agricultores está situada en la Partida de Rufeà, en una finca de titularidad municipal, en plena Horta de Lleida, a 3 kms de la zona urbana de la ciudad de Lleida.

Palabras clave:

Horta de Lleida, agricultura periurbana, emprenedoria.

Abstract

The "Horta de Lleida" is the traditional agricultural area that surrounds the city of Lleida and has an important value as a periurban agricultural area. In this context Lleida City Council is developing a project for the promotion of Horta de Lleida which aims to preserve agricultural activity as a basis for development linked to the city. On one hand the Lleida City Council is working for the citizens awareness of the values of the Horta, and on the other hand it also works for the revitalization of the professional agriculture. In this way the City of Lleida launched in early 2013 the project "Viver d'Agricultors de Rufeà". Through the "Viver" entrepreneurs can access to land using an agricultural plot for 5 years, including irrigation system and water. The project is focused to people who don't have access to land and to professional farmers who wants to diversify their production. The "Viver d'Agricultors" is situated in a municipal area about 3 km from the urban area.

Keywords:

Horta de Lleida, periurbana agriculture, entrepreneurs.

L'Horta de Lleida és l'espai agrari tradicional que envolta la ciutat de Lleida. L'Horta fou la font tradicional d'aliments de la ciutat gràcies a uns sistema de reg basat en canals i séquies que permetien fer arribar l'aigua a les parcel·les de cultiu. Actualment l'Horta de Lleida presenta un valor importantíssim per la ciutat de Lleida, ja que és font d'aliments de qualitat, de llocs de treball, i de totes aquelles externalitats positives que ofereixen els espais agraris periurbans: paisatge, benestar i qualitat de vida, espai de lleure, pulmó verd... L'Horta és una espai agrari amb identitat que forma part de la història, la tradició i el patrimoni dels lleidatans.

El projecte que presentem s'engloba en un projecte de l'Ajuntament de Lleida de promoció de l'Horta de Lleida que té l'objectiu de preservar l'activitat agrària com a base del desenvolupament lligat a la ciutat. Per una banda, es treballa vers la sensibilització dels valors de l'Horta entre la ciutadania en general, a través de la difusió de tots aquells valors i identitats que fan de l'Horta un espai diferenciat i

de qualitat. En aquest apartat s'han realitzat estudis de les varietats tradicionals de l'Horta, s'han editat publicacions i material divulgatiu de l'Horta, es treballa amb les escoles a través de l'hort escolar en el marc de l'Agenda 21 Escolar, anualment es realitzen sortides de descoberta a les finques dels pagesos, entre altres. Per altra banda, es treballa també la dinamització del sector agrari, tot donant suport a aquelles explotacions o iniciatives que mantenen el model productiu familiar i tradicional basat en la venda a través dels mercats de proximitat. En aquest cas, s'han realitzat xerrades i visites tècniques (tant pel que fa a tècniques de cultiu com de comercials...), el mercat "de l'hort a taula" el primer diumenge de cada mes, estudis de mercat, entre altres.

En el marc del projecte de promoció de l'Horta de Lleida, l'Ajuntament de Lleida va endegar a principis del 2013 el projecte del **Viver d'Agricultors de Rufeà**. Aquest projecte respon a la necessitat de crear llocs de treball, donar suport a les persones que veuen en l'activitat agrària una sortida professional, i dinamitzar l'Horta de Lleida. El Viver d'Agricultors se situa a la partida de Rufeà, en una finca de titularitat municipal, en plena Horta de Lleida, a 3 km de la zona urbana de la ciutat de Lleida.

El Viver d'Agricultors s'inspira amb els viviers d'empreses ja existents i s'orienta a totes aquelles persones que tenen una idea d'empresa basada en l'agricultura i que, sense disposar de terra, volen iniciar-lo minimitzant la inversió inicial. A través del "Viver" els emprenedors poden accedir a l'ús d'una parcel·la agrícola durant 5 anys, que inclou la xarxa principal de reg i l'aigua. El "Viver" està orientat a persones que no tenen origen agrari o a agricultors que volen diversificar la seva producció.

Per accedir a una parcel·la, l'interessat ha de presentar un projecte on s'explica l'orientació productiva de l'explotació, els canals de venda i fa una previsió dels ingressos i despeses dels primers tres anys. Els nous projectes han de complir tres condicions:

- Que sigui una activitat agrària.
- Crear ocupació o autoocupació.
- Donar valor a l'Horta de Lleida, és a dir, que s'hi desenvolupi un activitat que s'identifiqui amb el territori, l'Horta de Lleida.

Inicialment, es va adequar la xarxa de reg i es varen realitzar millorares per posar en cultiu 8 hectàrees.

El preu de l'arrendament de les parcel·les és de 400 €/ha i any, on s'inclou l'aigua a pressió a peu de parcel·la. Les majors despeses que han d'afrontar els nous pagesos són les despeses de la xarxa de reg dins de la parcel·la (cintes, goters i canonades), la maquinària i les despeses de la seguretat social.

Actualment s'hi han endegat 3 nous projectes d'horti-

cultura ecològica que basen la seva activitat en la producció d'hortalisses ecològiques i la venda de proximitat.

Un punt fort amb vista a iniciar projectes d'agricultura ecològica és que, en tractar-se d'una finca no cultivada, s'han obtingut els certificats ecològics sense haver d'esperar el període de dos anys de conversió. Per altra banda, tot i que la terra de les parcel·les és francoargilosa i d'altres aptituds agrícoles, presenten un nivells molt elevats d'adventícies, sobretot de grama i canyota.

Més enllà de la part productiva, un dels factors més importants per a l'èxit dels projectes és la part comercial, i és aquest un dels principals reptes a què ara s'enfronten els nous projectes: la recerca de nous clients que valorin el seu producte. Els nous projectes exploren noves formes de comercialització i de valoració dels productes agraris de proximitat, quasi inexistent a Lleida. Actualment els sistemes de comercialització escollits pels pagesos són els de *venda a domicilis particulars* o *venda a grups de consum* (distribució de cistelles de verdures a diversos clients que formen part d'una entitat o col·lectiu). Aquests sistemes reafirmen la relació directa entre el pagès i el consumidor i enforteixen els valors del camp i de l'Horta en concret.

Per altra banda, les finques del Viver d'Agricultors reben l'assessorament tècnic de l'ADV de Producció Ecològica de Ponent (advecologica.org), amb vista al control ecològic de les plagues i malalties. En l'àmbit comercial, els emprenedors reben l'assessorament d'un grup de "voluntaris sèniors" (associats sota el nom de Secot) format per professionals del sector empresarial jubilats, i que s'ofereixen com a assessors en nous projectes. També s'han establert contactes amb empreses del sector agrari perquè el Viver esdevingui un camp de demostració de tècniques que permetin assolir un major nivell de sostenibilitat i qualitat de les collites. A mode d'exemple una empresa lleidatana ha instal·lat un sistema de sensors d'humitat al sòl per tal d'optimitzar l'aigua i establir un reg que garanteixi el bon desenvolupament de la planta. A la vegada també s'han establert contactes amb diverses empreses i entitats de recerca, per tal de realitzar-hi assaigs demostratius. L'objectiu final és que totes aquestes mesures puguin ser transferides als agricultors de l'Horta de Lleida, a través de xerrades i visites, a la vegada que es promou una agricultura innovadora i respectuosa amb el medi.

Més informació a: <<http://sostenibilitat.paeria.cat/horta/viver-dagricultors-de-rufeà>>.